

УОЛУЙБАТТЫН ДОБОРДОСТУМ

Мин бэйлэй Амоа удууһун
Бөгүнүгэр "Күөх кытыл" дигэн
социальной-чэбдигирдэр киин
базалыгар аһыллыбыт "Өтөөк"
лааһырга сыныаһан кэллим. Манча
араас психологическай трениннар,
дьянытар, кумыстералик,
иппотерапия уода араас дьаһаллар
мыстыһынчылар

Психологической тренингээ аан бастаан оюолору кытта билиһинэ буолбута. Бу тренинг кэнээтээн бэры кэпсэтээн, ыкса билсэн барбыһыт. Психологит этэринээн, биһиги аан бастаан кэлэт да оюолору кытта билиһинэхтэх эбиллэт. Өссө биэр тренингээ Амма таастарын кырааскалаабыһыт, араас дьуһуну дьүөрэлээн туттарга үөрэмминилл. Тренингэр мин оюолору кытта кэпсэтэрбэр, уопсай тыл буларбар олук буолтулар. Манна сылдьан элбэх дэрттордоһуну.

Лаауырга ишкотерапияга собулээн сырылтым. Ол аата ынгыыра суох акка араас балаһыантыыга олорон катааһылааһым. Мин Уолуйбат дээн ааттаах акка драмьыстаахтым. Киии булка-алка сылдыар, саа тыаһыттан куттамыат олус сымнааде ат. Маньык дьарыкка илэниг, атарыг быччыгнара сайдаллар эбит. Акка катааһылыырбын олус собулээним. Биһизхэ, Чурапчыга, ээиэ акка хатааһылыыр сир баара буюллар үтүс оҕо туһалаах буюуо этэ дии саныыбын.

Саша ГЕРАСИМОВА.

САЛТЫҢЫ ҮЛЭЛИЭН БАҒАРАБЫН

Мин Амжаа "Огонек" лаарырга 20 хонук сыннаан, эгтэин кэллим. Лаазырбыг Кыыс Амма киро кытылыгар турар. Усулдуобуйата олук үлүгэй.

Күмбүт зарядкаттан сағаланар. 9 ч.
12 ч. дизри араас процедура буолар.
Күнгө 5-тэ тотоойутук аһаталлар. Хас

күн аайы араас тэрээний ыгтыллар. Бу кээнэртэ итин күннэр тураннар сөрүүн уулаах Амма өрүскэ сөтүөлүүртэ тибыгастаах этэ. Лааһыр кинигэр бизэ этэрээкэ арахсыбыллыт.

Манна художественная курулушқа
себүләэн дьарыктаммытын
Этэрэстэринэн конкурстар, шоу-
программалар, төрөбүт күннээхтэри
бэллэтээһин, дискотекалар, Нептун
бырааһынныгы, ороолларынан
оонньуулар буолбуттара. Элбэх оруну
кытары билэстим. Этэрэһипит
баһаатайа А.П.Сосина хас
билэрдийбитигэр ийэллэ кыһаллан
сыһааннаһыгыта.

Мин бу лаагыр өссө да салгыны
үлэлээн барарамын.

ОБО
ҮӨРҮҮТЭ-ТӨРӨШҮТ
ДЬОЛО

Уннуктаах уһун кыһыны быһа кэтэспит суугунаас күөх сайыммыт бүтэрэ бу кэллэ. Дьон-сэргэ кыстыкка,

оёо-аймах оёоолатыгар болэмбэнэр түбүктээх кэмэ.

Отгон бийлыгы сайын мин өрбөр
 өтөрүнэн буолбатах үчүгэй сайын
 буолан ааста. Кыһым Саппа
 Чурапчыгаады Дьинэр интэр-үөсөтөр
 киин 10-с кылааһын бүтөрдө.
 Доруобуйатын тургутунан дьинэр
 үөрэммөтэ үһүс сыла. Ол иһин Саппа
 сайына кэнниги сылларга согуруу
 балыһаага жэтэр. Дьоккуускай
 балыһаатыгар ааһааччы. Онтон быһыл
 киин Алма Ветүгүгэр баар "Күөх
 кытыл" социальный-чэбдигирдэр киин
 базатыгар сүүс өвөлөөх
 республикатаады интегрированнай (ол
 аата доруобай уонна диагностика өвөлөр
 бииргэ сынньаналлар) лааһырга
 сылдьан сынньанан, эмтэнип,
 кыһыгыры устат ыраас уулаах
 Алмаада сөтүөлөп үөрөн-көтөн,
 сэргэхсиптэн кылаа.

Баччада дияри Сана ханым; да
лаадырга сылды илгэ. Ол иһэн бичиги
торопуттар, дынгиттан тэйэ илэк оҕону
сорттохтуу ыраах ыһтарбытын саараан
баран, бэйэтэ барар баалаары биллэрэн
уотна учууталыг Рюма Гаврильевна

Дыңковская
инструкторынан
ыңыстыбы.

Импотерация. Туус
наһаа сөбүлээбит. Туус
дүүнүгөз. Удуйбат диги ааттаах
сах атын кыта сурдэрин доордоон,
талсан сылдыбыттар. Хаартыскара
төбөлөрүн холбоон түспүттэрин
көрдөхкө олус кыраччан эрэрин олус
көрдөхкө сах ата.

Лаавьрга үтэс курдук "Мистер Кытыл",
"Мисс Кытыл", "Мистер Кытыл",
сэхалы кынары сүндүм ода араас
дыналар аагыттылыгыттар
Дюкуускайтан "Автобус радости"
оролор десаанара кэлэ кэнсирдээн,
ылдыгытан, сөргөхонтон барыгыттар,
Республика араас муунуктарыттан
бары бөртө мустан сөгүлжөн,
сыннанан, араас дырьоска сүндүн
оролор олус дордослуттар, лаавьр
савылылыгыттар ытасыгыттар да
элбэзбиттер. Бидипи Саша эһилити
сайнанын юмнуу кэһэ сүлдүр,
"Эһили эһи Ветугто, 'Куча кытыла'
барыам эте", - дии санаатын этэр.

Оюу үүрэрэ, кулэрэ, эгэнэ
сыйдыра-бу эбэт төрөтүт джолу дииң.
Өвөлөрго маньык утуһ сайышы
балхастобит үүрэк Мэистерствотугар
"Праздник жизни" аһымал санаа
фондатытар, "Олокторутар ыарахан
ситуацияга түбөстөгү өвөлорго көмө
фондатытар". СР нигилизготэрин
спордуи ассоциациялар (генеральный
директор В.П.Душкевич), "Кысыл"
социальной-чабыгырдар кинигэ
(тодороччу директор О.Т.Николасва)
бары итиэччилэргэ, быраастарга
төрөтүттөр уонна өвөлор ааттарыттан
барыа махталытын тиздэбит. Эһийэл
сайын эмиз маньык интeгрированнай
смена тариллиэ дииң эрэлиитун этэби.

Огноо-калалзэригэр-барилларыгэр
бензильон камалэстуг Чурагчтаа
үөрөх управлениетын салалтатыгэр,
социальной харилта управлениетыгэр,
улуус, нэбилэж дьаһалталарыгэр
улаханын махтанубат, элэктэтин да
биһиги оворлорбутугар болуомтолорун
ууруохтара дээн эхэнэбит.

Р.В.ЕРАСИМОВА, торгшпуть.

Исторической чатчылар

ИМИТТЭ ДУУ, ИМИГИТТЭ ДУУ?

Бигини улгулутутар, мөлноратордар үсөкжигит сага
күөлзирин аахсыбигитасса, Чурапчы, Нышпан кинигиттен
үбүс улахан күөл Илгитта, сорохтор Илгитта диген
түсүрар даягыттар, Хатылаи нанижигитин бөлүр-баар суох
баттаамаллах эбэтин туһунан суруйар сымма кыргыз.

Башыргыта буукул Болтоно изыдылгын сирэ эбит. 30-с жылларга ыстаталыйыт колхозтар, изыдылгастар сирдерин басталааһын сарана сир үлэһиттэрэ арда Малан Тумулук, салгыт Булутчан Тумулугар (Ньукулзайап андыта сыппыта) уонна икин баска баар гүмүдэ остуолбалары туруорбуттарыа оро эрдэһинэ көрөр отом. Аны сааһатааха, ити Болтоно "Кыһыл сирээ", Хатылы "Кыһыл партизан" колхозтар башыстара эбит.

Былыр бу күөл хоту чарангар (хортуоппуй бааһынага буола сылдыбыта) "Оонньооччулар өтөхтөрө" (Борисовтар), илин баһыгар, Ханас эбэр барар суол төрдүгөр, Булчунах (Сүөлэр Борисов) өтөр баалларын ийдуубун. Күөлгөн аралый тэбэгчи илин, Мыйыа Ыһыах арда баһыгар Хааттар (НА.Чирпиновор төрүттөр), Сооруулуу-илин Туман Аллаһыгар Сын Харах Киргилый (Кузылов), күөл арда баһынан хоту гайыстааха (Боттиэмэлэч илин баһа) Миронювар элорбут дийдулара буолаһыра.

Күнд баһаам зэлхс түмүдлээх, хоньхотоох, Ага дойдү эрлөгтүн иинэнэ, ол да кэннэ, уулур дээр, тула өгтө сомустаах, кытылыгар оттоноор холуһалардаах этэ. Уччолорго, тух да быһыт суох эрдээнэ, Иимиттэ Нураһы күөлүнжүр бьдан дьирэг, уута ыраас буолара. Нураһы күөлэ уолан балыга 1940 с. атан тахсыбыт буоллардана, манна 1948 с. сайыныгар дээр балыга эстибэтэ.

Бу күөл тумулдарын, хондох ууларын былырты
латтарын ысхаттаржар билиһинэстэем.

Күөл аржаа чаглар Манан Тумулд дини баар. Манна
эалин Хатыгыт оксуолатын учуутала, фронтовик
Афанасий Ильич Попов үрдүтүр үтүөн туттан андыга
үлүнүк, хара өгүөр дылы сыгыла. Билер, арраттан
ыгыла тумул аннын дашуна ама буолан анды талган
үгөрү эбиле үһү. Бөгүзмөтөхкө өлөрүр Уйбаан
дөрүөнөп (Манан Уйбаан) өлөрбүт андыгын орус
ыаратыннан тизин тахсаи кээсел буола сыгыара.

Савысыйсан Тумула. Маган Уйбаан быраата
Сеастыян Миронев бу тумулга сытан андылыра үһү.
илигин манна Аржаковтар уюна В.В.Илларионов
андылыллар. Тумул аннынаары арзас дитиэг уулаах
оннох былыргы аата Олоий Ойонно диэн буолар.
итигтэн таһиччи согуруулуу-арзас Куохара кенүһэ
дирэр тамага баар. Итигтэн илин кууланан бардахха
дугччак Тумулугар таһибит. Бу тумулу атыннык
туолбалаах Тумул диэн эбес ааттыыллара. Итинэн
итигтэ илин баһыгар олорор Будуччак Сүөлрү (Борисов)
ылылар эбит. Бу тумулга сэрин иһинэн Ньаллай
Ылай (Василий Федорович Борисов) күтүөтэ Чурапчы

олхостоор Николлай Михайлович Дыгачевский (Магдальмат
салт сэмдэһыла. Онгон кэлэл, Имилтэр уу кинибэти
кэпэр (1954 с.), Николлай Егорович Николаев үүтээн туттан
уһуннук буллаабыла. Биһиги элбиги Ёршовтар салт далаа

Бу тумул аныянаары арра хонжох уу (Билигин уу Улуу Сыйылыга итвэн тахсар) Куула Бээлэй дин ааттанара Салтыы илин дикки тумул Бөтүрүүн Тумула (Хатылы бас-көс киһитэ Петр Петрович Попов) дин буолара Билигин итвэн Кривошапкиннар сыган бултуулар Итинэн илин бардахха Кыргыһылаах дин ааттаах тумула кетидибэрт. Манна былыр мөн абарам Лэкиэ ороннор (Инокентий Григорьевич Кузьмин) сатыылабыт андыттан сылтаан болтонолору кытары улаханньык этиспит, айдаарсыбыт. Онтон ыла "Кыргыһылаах" дин ааттаммат Дынтинэн туох да охсуһуу буолбатах. Билигин бу тумулу Хоостановтар бас билдизэр.

Итгэлтэй салхам илэн басна Тарын Тумула дүн баар.
Манна бильыр-бильырттан Хатылы дьоно куска
сыгаллар эбил. Миң билэрбинэн, сэрин кэннэгтэн
Драгуновтар (Ефрем ооронор уолуван Сэмэннин)
булгуу сылдыбыгтара, Билсин итинэн ММИИванов -
Миччинелэн андыа сыгар. Тогд Тарын Тумула дүн
ааттамалтын билбэппин. Сарыйдэхсэ, кийи аата булдуон
сеп.

Аны халдгааны энэргэ илин манхайгы тунхул Ооньжочу Тумула дэж баар. Бу тумул анныгар оһох жолумтаһын курдук бейһышаах төсүрүк улахан сүрдөөх хойуу хомус баара. Ону Оһох Хомус дэж ааттышылара. Дурдаларын хомус сагатыгар талаһанан кирилэн сытар гына оһоотоллоро. Кэлин күөл ууга аччаабыттыгар иһирдэ кирилэн бөлүгүтүнэн сытар буолбуттара. Ол курдук, Алексей Николаевич Сидоров (Алайбан уола), кэлин Гавриил Хрисанович Ногородов сыта сымдыбылтара. Билигин Константин Васильевич Чигичинаров оһолоро бас билэллэр. Итинтэн аржа Боттизмэ Энэр дэж баар. Итинэ иһирдэ бөлүгүтүнэн кирилэн быһар Алексей Ефремович Попов дэж хогуттан Дирин Күөлтөн кирилэн сытара эбитэ үһү. Ол туһунан ийизм кэпсэллэ. Кэлин, сэрин кээниттэн, Платон Дмитриевич Сивцев дэж кырдыларас (Сылан, Бөтүрүүсэ) асат! 1946 с. даас оһолуна аны, оһолорбунан оһолуна

Тойгон Тумул Бу тумулта бильер Дмитрий Иванович Федоров дигн аагтаах Кочегер Атырга олохтоох дуннор уолаттара Алексей, Дмитрий, Семен андылалмалтара эбитэ үһү. Кинилэри кытта Афанасий Билиппович Федоров (сэрэгэ 1942 с барылта, сураҕа суох сүппүтэ) куугаһара эбитэ үһү. Бары даҕаны үөрөхтээх, сайдылыах дьон, 30-с сс сардалыыларьгар саалара-сиггэре да үчүгэй бэрг буолан олус үчүгэйдик сүөргөһөн ытан бултуууларын туһунан кэпсинир уулусшалара. Ол сааларын мөһ биврини биллэһи: Афанасий Билиппович үһүн уостуах сибуйааҥыгын сомуоһтаах

сүрдээх табиглээх саата эгэ. Бу саатын огрто Аппалачидыг сүүлдара. Кашеи сомуугун куруһуунтаа мэлтөөн, уонсайдаатааха эстибөөтэ хаалан (осоччолана) юмһылар буолара. Билгитин бу тумулга Беллестар, Попоестар андыһылар.

Тойгон Тумул аргаа анишаары үрдүк зөптөргө сыярына аништар сытар коннох уу Халдыа Бээлэй деген зааттандар. Көнн Куула Бээлэй утары сытар Иппиттен аргаа Мултур Урох төрдүдүттөргө намысах халдыаайы анишан зөйг дурдл онгосгубут бучаландар.

Онтон илч түмүл илчн өтүзүсө, билигин мунжа түшкөр, арыт таһаар, хоних уубут Орто Уу дээн аатланар. Бу-Имбетт күүлүн саамий дэрин мекеттэ: Күүл уолбуттар дагыны уута бастытатара. Күүл, бильгыт сэрнн кеннээсү хаатыттан, билигн быдан кэттэн, улаатан, халдыаайстын ортотутар дылы ууланан, улахан долгунга түмүллара, сымрлара суураллан, алдынан сүрдөх көрүтүннэн тусар.

Көрөгүт курдук, куул тумушлары, тойгөдөрө 19-с үйгө келип алганын (1860-1880-жж.) даки торообут дөөлөттөрүнүн илдэс сыйдыбалар. Мин санаабар, кинилэр иншаларынзгы көлүгөз дөс анан-минан дурда онотсон кустаабаттарын, андылаабаттарын көрдөрөт. Очолорго саа-сэг да суох, бир уостаах туука саа баарынын төһөнү бултуохунуй? Дьэ, ол сарын кус-хаас дэлэй, ол эрөө саагыт дини бир эмс буолара. Холбоур, Хатышыттан Сэбээскэй былаас буолбутун да кэпсэ онотсон, теризин булгаачы үс ийин баара дээн кэпсээлэриг: Баһыаат Уола (Соловьев дээн эбит дуу? ЭК), Коля Попов уоһа Алексей Сидоров.

Түмэнлэр бээр болшуруоска тохтоохуун бараарын. Бу күөл аата "Имнитэ" дуу эбэтэр "Имнитэ" дуу? Маны философский наука кандидата, ор эрдэмттан бэрк билэр, быраатын курдук саньһарһуун Ким Дмитриевич Дыгакжский "Имнитэ" дьин этар. Ол туһунан "Сага олоххо" суруйан турар. Маныаа кини "агапта" дьин тылы үкестэр сыһарһаах сир ааттар баалларыгар ода аатталылар. Ол эрэри дьөрбөр тийһинк быһыртэ илһардастар бары, ол иһэтэр 1873 с. төрөөх мин атам, иһиттэн 7 сый балык быһалта (Туман Баһаһай), бийлиг иһилилэк дьонун көмүс хатырлаһарынан утуһук алһейдөөбүт Ньекета Чичагинаров (Толстой) – "Имнитэ" дьин ааттыһалар. Ол аата быһыртэ үйүлээтэ, иһитлэр кинилэринээр көлүөнэ дьон эмээ күөлү иһилинн ааттыһалларыгар сөн. Бийлилээх Учуснайбыт, топонимист МС.Иванов – Багдарьян Суло лекцияһыгар: "Сир аатын ыһыталаһан суурайаргытар, оронһор кыйлах сапарарын курдук суурайаһааххыт", – дьир буолара. Көөн этэринэн буолларына, күһлүт аата "Имнитэ" дьин буолларыгар төөбөр.

Эдуард КУЗЬМИН

Понедельник, 23 августа

Вторник, 24 августа

Среда, 25 августа

Четверг, 26 августа

Пятница, 27 августа

Суббота, 28 августа

Воскресенье, 29 августа

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости 09.05 Жить здорово! 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Участок 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Жди меня 21.00 Время 21.30 Т/с "Одержимый" 22.30 Д/ф "Продукты вечной свежести" 23.30 Х/ф "Мумия" 01.40 Х/ф "Постоялый двор "Шестое счастье"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости 09.05 Жить здорово! 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Участок 13.20, 04.30 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Одержимый" 22.30 Д/ф "Георгий Даниеля. После 10 лет молчания" 23.30 Х/ф "Мимино" 01.20 Х/ф "Палина дочка" 02.50 Х/ф "Однажды вечером в поезде"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости 09.05 Жить здорово! 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Участок 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Одержимый" 22.30 Среда обитания 23.30 Х/ф "Короли улиц" 01.30 Х/ф "Долгое жаркое лето" 03.50 Т/с "Спасите Грейс"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости 09.05 Жить здорово! 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Участок 13.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Т/с "След" 19.00 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Т/с "Одержимый" 22.30 Человек и закон 23.30 Т/с "Обмани меня" 00.20 Х/ф "Вся жизнь перед глазами" 02.00 Х/ф "Не уступит Шейнам" 03.50 Т/с "Спасите Грейс"	05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости 09.05 Жить здорово! 10.20 Модный приговор 11.20 Контрольная закупка 12.20 Участок 13.20, 05.20 Детективы 14.00 Другие новости 14.20 Понять. Простить 15.20 Хочу знать 15.50 Т/с "Обручальное кольцо" 16.50 Федеральный судья 18.20 Поле чудес 19.10 Давай поженимся! 20.00 Пусть говорят 21.00 Время 21.30 Детектор лжи 22.30 Х/ф "Маленькая мисс Счастье" 00.20 Д/ф "Планета Григорий Горин" 01.20 Х/ф "Молодые львы" 04.30 Д/ф "НЛО. Очевидцы"	06.00, 10.00, 12.00 Новости 06.10, 08.20 Мультфильм 06.30 Х/ф "Военногопоевой роман" 09.00 Игрой гармонь любимая 09.40 Слово пастыря 10.10 Смак 10.50 Д/ф "Петр Тодоровский. Жизнь забавами полна" 12.10 Т/с "Офицеры. Одна судьба на двоих" 15.50 Д/ф "Магия чисел" 16.30 Х/ф "Версия полковника Зорина" 18.00 Бразильские игры 19.00 Д/ф "Мистическая гибель звезд" 20.00 Среда обитания 21.00 Время 21.15 Х/ф "Торжественности" 23.10 Футбол. "Терек" - "Спартак" (Москва) 01.10 Х/ф "Мумия возвращается" 03.30 Х/ф "Как выйти замуж за миллионера" 05.20 Детективы	05.50, 06.10 Х/ф "Живет такой парень" 06.00, 10.00, 12.00 Новости 07.50 Служу Отчизне! 08.20 Мультфильм 09.10 Здоровье 10.10 Пока все дома 11.10 Счастье есть! 12.10 Фазенда 12.40 Мультфильм "Паводок братья" 14.10 Ералаш 14.30 КВН. Премьер-лига 16.10 Х/ф "Лера" 18.00 Знакомство родителями 19.00 Концерт Стаса Михайлова в Кремле "Между небом и землей" 21.00 Время 21.20 Большая разница 22.20 Южное Бутово 23.20 Футбол. "Локомотив" - "Зенит" 01.20 Х/ф "Жизнь других" 03.50 Д/ф "Лазарев и Немоляева. Еще раз про любовь"

05.00 Утро России 09.05 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.25, 17.15, 20.30 Вести-Москва 11.50 Т/с "Маршрут милосердия" 12.45 Формула любви 13.45 Дежурная часть 14.45 Настоящая жизнь 15.35 Т/с "Каменская" 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 17.35 Т/с "Дворик" 18.05 Т/с "Ефросинья" 19.00 Т/с "Слово женщины" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Земский доктор" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Человек, который молчал" 01.40 Х/ф "Долг"	05.00 Утро России 09.05 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.25, 17.15, 20.30 Вести-Москва 11.50 Т/с "Маршрут милосердия" 12.45 Формула любви 13.45 Дежурная часть 14.45 Настоящая жизнь 15.35 Т/с "Каменская" 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 17.35 Т/с "Дворик" 18.05 Т/с "Ефросинья" 19.00 Т/с "Слово женщины" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Земский доктор" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "Так не бывает" 02.00 Горячая десятка	05.00 Утро России 09.05 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.25, 17.15, 20.30 Вести-Москва 11.50 Т/с "Маршрут милосердия" 12.45 Формула любви 13.45 Дежурная часть 14.45 Настоящая жизнь 15.35 Т/с "Каменская" 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 17.35 Т/с "Дворик" 18.05 Т/с "Ефросинья" 19.00 Т/с "Слово женщины" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Земский доктор" 23.50 Д/ф "Человек с планеты Кин-дза-дза. Георгий Даниеля" 00.45 Х/ф "Осенний марафон"	05.00 Утро России 09.05 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.25, 17.15, 20.30 Вести-Москва 11.50 Т/с "Маршрут милосердия" 12.45 Формула любви 13.45 Дежурная часть 14.45 Настоящая жизнь 15.35 Т/с "Каменская" 16.30 Т/с "Кулагин и партнеры" 17.35 Т/с "Дворик" 18.05 Т/с "Ефросинья" 19.00 Т/с "Слово женщины" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Земский доктор" 23.50 Вести+ 00.10 Х/ф "По главной улице с оркестром"	05.00 Утро России 09.05 Мусульмане 09.15 О самом главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва 11.50 Т/с "Маршрут милосердия" 12.45 Формула любви 13.45 Дежурная часть 14.50 Международный конкурс детской песни "Новая волна - 2010" 17.35 Т/с "Дворик" 18.05 Т/с "Ефросинья" 19.00 Т/с "Слово женщины" 20.50 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Т/с "Земский доктор" 23.50 Девчата 00.45 Х/ф "Мисс Конгешальность - 2. Прекрасна и опасна"	05.10 Х/ф "Все начинается с дороги" 06.45 Вся Россия 07.00 Сельское утро 07.25 Диалоги о животных 08.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести 08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва 08.20 Военная программа 08.45 Мультфильм 08.55 Х/ф "Вечера на хуторе близ Диканьки" 10.20 Субботник 11.20 Д/ф "Рак. Переагрузка" 12.15 Комната смеха 13.10 Сто к одному 14.30 Международный конкурс детской песни "Новая волна - 2010" 16.35 Субботний вечер 18.30, 20.25 Х/ф "Дальше любовь" 22.35 Х/ф "Прячься" 00.15 Х/ф "Смертельный удар"	05.20 Х/ф "Улицы полны неожиданностей" 06.40 Сам себе режиссер 07.25 Х/ф "Гарри Поттер и философский камень" 10.25 Утренняя почта 11.00, 14.00, 20.00 Вести 11.10 Неделя в городе 11.50 Города 12.20 Х/ф "Чертова колесо" 14.20 Вести-Москва 14.30 Международный конкурс детской песни "Новая волна - 2010" 16.35 Юбилей Лиса Измайлова "Измайловский парк" 20.25 Х/ф "Услышь мое сердце" 22.20 33 веселых буквы 22.50 Х/ф "Тихие сосны" 00.40 Х/ф "Обмани меня"

10.30, 19.25, 09.30 Первые Юношеские Олимпийские игры. Трансляция из Сингапура 13.00, 15.00, 18.10, 00.10, 04.20, 07.00 Вести-Спорт 13.15 Гребля на байдарках и каноэ. Чемпионат мира. 14.15, 15.20, 07.10 Моя планета 15.10 Вести-Спорт. Местное время 15.50 Радзиевский 16.05 Футбол. Премьер-лига. "Рубин" (Казань) - "Сатурн" (Московская область) 18.00, 00.00, 04.00 Вести-ли 18.20 Проф. бокс. Лучшие бои А.Поветкина 00.30 Футбол. Ес Величества 01.20 Наука 2.0 02.55 Неделя спорта 04.40 Футбол. "Манчестер Сити" - "Ливерпуль". 07.45 Регби. "Кубок Трех наций".	12.00, 18.20 Неделя спорта 13.00, 15.00, 18.10, 00.10, 04.15, 06.35 Вести-Спорт 13.15 Наука 2.0. Моя планета 15.15 Футбол. Ес Величества 16.00 Футбол. Чемпионат Англии. "Манчестер Сити" - "Ливерпуль" 18.00, 00.00, 04.00 Вести-ли 19.25, 08.45 Первые Юношеские Олимпийские игры. 00.25, 04.30 Моя планета 01.00, 06.45 Футбол. Россия 01.55 Футбол. Лига Европы. Отборочный раунд. "Анортосис" (Кипр) - ЦСКА (Россия). 07.50 Профессиональный бокс. Руслан Проводников (Россия) против Виктора Хуго Кастро (Аргентина). Трансляция из Самары	11.00, 19.25, 08.50 Первые Юношеские Олимпийские игры. Трансляция из Сингапура 13.00, 15.00, 18.10, 00.10, 04.15, 06.35 Вести-Спорт 13.15, 00.25, 04.30, 06.45 Моя планета 15.10 Футбол. Лига Европы. Отборочный раунд. "Анортосис" (Кипр) - ЦСКА (Россия). 18.00, 00.00, 04.00 Вести-ли 18.20 Проф. бокс. Дмитрий Чудинов (Россия) (Мексика). Трансляция из США 01.10 Х/ф "Возвращение супермена" 07.50 Профессиональный бокс. Руслан Проводников (Россия) против Виктора Хуго Кастро (Аргентина). Трансляция из Самары	11.00, 21.00, 09.00 Первые Юношеские Олимпийские игры. Трансляция из Сингапура 13.00, 15.00, 18.10, 00.10, 04.15, 06.35 Вести-Спорт 13.15, 18.20 Моя планета 15.15, 08.50 Рыбалка с Радзиевским 15.30 Х/ф "Возвращение супермена" 18.00, 00.00, 04.00 Вести-ли 00.25 Первые Юношеские Олимпийские игры. Церемония закрытия. 01.25 Футбол. Лига Европы. "Локомотив" (Москва, Россия) - "Лозанна" (Швейцария). Прямая трансляция 04.35 Футбол. Лига Европы. Отборочный раунд. ПСВ (Эйндховен, Нидерланды) - "Сибирь" (Новосибирск, Россия) 06.45 Наука 2.0. Моя планета	11.30 Первые Юношеские Олимпийские игры. Церемония закрытия. 13.00, 15.15, 17.40, 00.00, 04.20, 06.45 Вести-Спорт 13.15, 09.00 Футбол. Лига Европы. "Локомотив" - "Лозанна" 15.30 Футбол. Лига Европы. ПСВ - "Сибирь" 17.30, 23.45, 04.00 Вести-ли 17.55, 21.55 Формула-1. Гран-при Бельгии. Свободная практика. Прямая трансляция 19.45 Наука 2.0. Моя планета 00.15, 05.40, 06.55 Моя планета 01.20, 08.20 Футбол. Россия. Перед туром 01.55 Х/ф "Блэйд - 3. Тронца" 04.35 Вести-Спорт. Местное время 04.40 Проф. бокс. Лучшие бои Александра Поветкина 08.50 Рыбалка с Радзиевским	11.00 Регби. "Кубок Трех наций". 13.00, 15.00, 18.10, 23.10, 04.40, 07.50 Вести-Спорт 13.15 Моя планета 14.30 В мире животных 15.10, 04.55 Вести-Спорт. Местное время 15.20 Футбол. Россия. Перед туром 15.55 Х/ф "Блэйд - 3. Тронца" 18.00, 04.25 Вести-ли 18.20 Задай вопрос министру 19.00 Формула-1. 20.15 Проф. бокс. 21.20 1 Всемирные игры боевых искусств. 21.55 Формула-1. Гран-при Бельгии. 23.25 Футбол. "Челси" - "Сток Сити". 01.55 Футбол. "Манчестер Юнайтед" - "Вест Хэм". 05.05 Ночные волки. Братство мотоцикла 08.00 Регби. "Кубок Трех наций". ЮАР - Австралия 10.00 Проф. бокс. Федор Чудинов	11.00 Футбол. Чемпионат Англии. "Челси" - "Сток Сити" 13.00, 15.15, 18.10, 00.15, 04.00, 06.20 Вести-Спорт 13.15 Футбол. "Манчестер Юнайтед" - "Вест Хэм" 15.25, 04.15 Вести-Спорт. 15.35 Страна спортивных бои Александра Поветкина 17.05 Ночные волки. Братство мотоцикла 18.00, 03.45 Вести-ли 18.20 1 Всемирные игры боевых искусств. 21.45 Формула-1. 00.40 Футбол. Чемпионат Англии. "Астон Вилла" - "Эвертон". 02.55 Футбол. Ес Величества 04.25 Футбол. Премьер-лига. ЦСКА - "Алания". 06.30 Формула-1. Гран-при Бельгии 09.05 Футбол. Чемпионат Англии. "Астон Вилла" - "Эвертон"

17.00 Мультфильм 17.30 "Геван": Туундара туйгуа табайыта 18.00 "Өбүгэлэрбит омсиноорунан" 18.30 "Кыбыйы кымын сабаары..." ГХотун Булуу" (ТВ) 19.00 "Экзотика городов Азии": Корея г. Андонг 19.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа 20.00 V спортивные Игры народов РС(Я) в г.Олекминске. Волейбол. Финал. I ч. 21.20 V спортивные Игры народов РС(Я). День за днем. 22.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа	17.00 "Күнээн": Ымыыаан 17.15 "Хоморой холоон конууттар..." 17.30 Мультфильм 18.00 "Полярная звезда": Мировая цивилизация 18.30 "Ленгала": работа для людей ("Хангалас" ТВ) 19.00 "Экзотика городов Азии": Филиппины г. Манила 19.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа 20.00 V спортивные Игры народов РС(Я) в г.Олекминске. Лепная атлетика 21.30 "Байанай" 22.00 "Песней жизнь воспеваем..." (ТВ "Томпо") 22.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа	17.00 Мультфильм 17.30 "Күнээн" 17.45 "Чэкил": Мама, а хону учуһа! 18.30 "Холунтан": Халыма кийинтара ("Орто Халыма" ТВ) 19.00 "Экзотика городов Азии": Пакистан г. Лахор 19.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа 20.00 V спортивные Игры народов РС(Я) в г.Олекминске. Волейбол. Финал. II ч. 21.30 "Уоттаа холодуу уйбууттар..." II ч. 22.00 "Тыа сирэ" 22.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа	17.00 "Күнээн" 17.15 "Таас буйбуттар" кыгас кинна 18.00 "Полярная звезда": Мировая цивилизация 18.30 "Алданзолото" ГРК: социальные инициативы (ТВ "Алдан") 19.00 "Экзотика городов Азии": Китай г. Ханчжоу 19.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа 20.00 V спортивные Игры народов РС(Я) в г.Олекминске. Волейбол. Женщины. 21.30 "Ким умуо буоллар..." II ч. 22.00 "Аал-луук мас": Сээркээн Сэлэн. Анна Павлова 22.30 "Саха Сирэ — Якутия"	17.00 "Күнээн" 17.15 "Наши учителя" (ТВ "Чаронт") 18.00 "Геван" 18.30 "Имэти илии ииникэн..." ("Нам" ТВ) 19.00 "Экзотика городов Азии": Филиппины г. Кебу 19.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа 20.00 V спортивные Игры народов РС(Я) в г.Олекминске. Волейбол. Мужчины. 21.30 "Тоут дорсоон" 21.45 "Аал-луук мас": Айы сыйааһа. Афанасий Федоров 22.30 "Саха Сирэ — Якутия" Информационная программа	17.00 "Күнээн" 17.15 Мультфильм 17.30 "Тарбахаалтын астыаха": Юрий Степанов 18.00 "Истин илдьит" 19.00 "Вестник образования": Августовское совещание работников образования 19.30 "Якутия. День за днем" Информационная программа 20.00 V спортивные Игры народов РС(Я) в г.Олекминске. Волейбол. 21.30 "Сардаана" 22.15 "Однажды вечером" музыкальный выпуск	17.00 "Полярная звезда": телевизионный конкурс 17.45 "Пролеттер" 18.00 "Ааспыт олох кюринтэра" 18.30 "ЭОЖ-иҥай имэти с наһа" 19.00 "Экзотика городов Азии": Таиланд г. Чанг-Май 19.30 "Якутия. День за днем" Информационная программа 20.00 "Сурах актылаһаан..." 21.00 Торжественная церемония закрытия V спортивных Игр народов РС(Я)

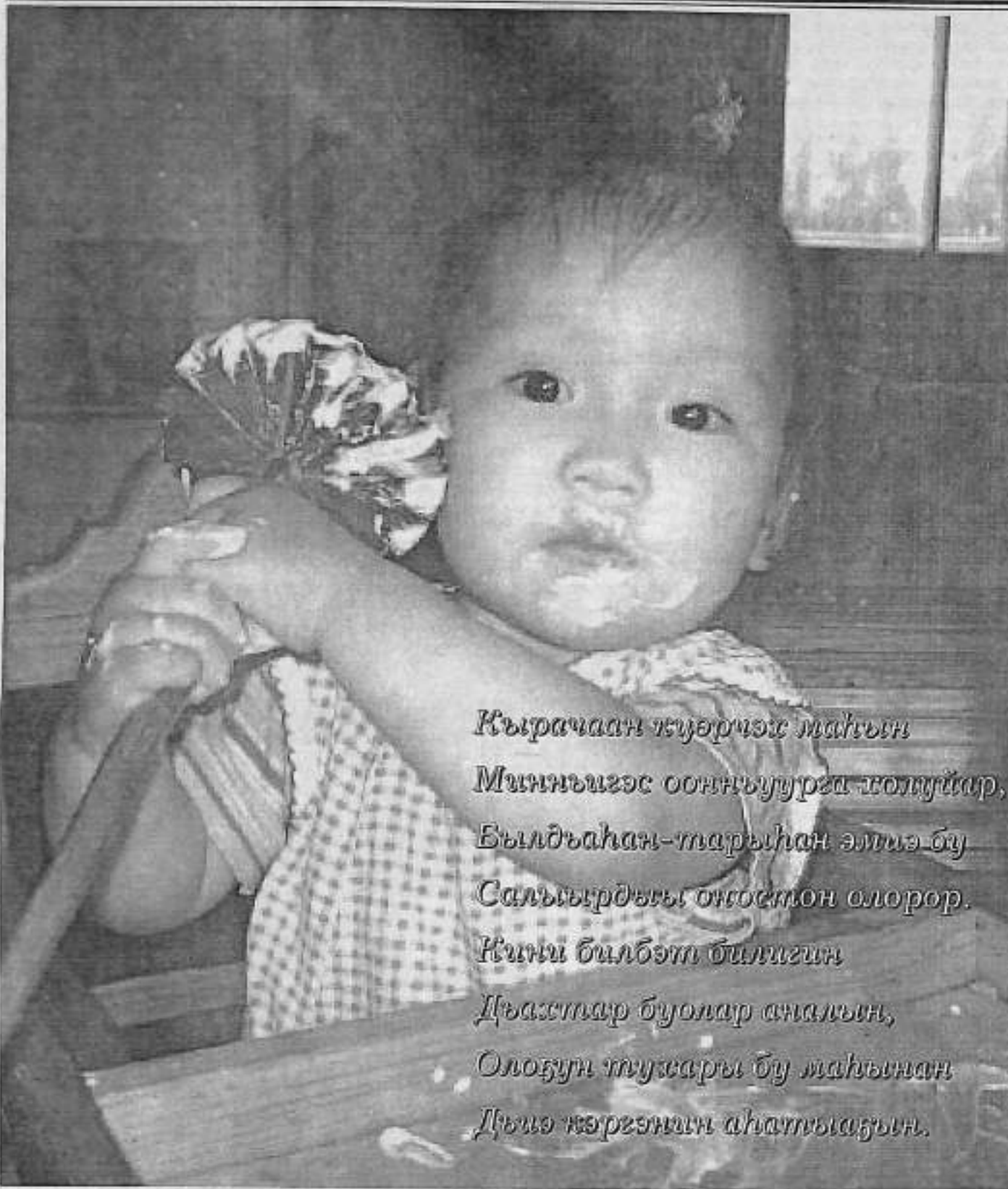
Россия 2-й канал

Спорт 3-й канал

НВК 4-й канал

Хаймат бичээкээ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бичээкээ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской холбоһука 20.08.2010 с. офсетка бачээттанна. Дэлгэмнэ: 678670. Чураһык сал. Карл Маркс уул. 26 "а". Индекс: 54907. Хаймат нэдиэлэһэ үстэ: оптуурунньука, чаппарга уонна субүтэ 50 тахсар.

"Сана олох" хайыат кэрэ аһардарга аналлаах сыһыарыта

Дыно жоронгон айттыларын.

● Бэйэрүгийн талтаан, убаастаан, бэйэрүгээр үчүгэйдик сыйманнаһын. Хайранартан кыбыстьман. Онжук гынар эннэхэ толору быраал баар. Кэрэ анар буоларгытын хаһан да үмүмүг?

Балазан ыйа барыгытыгар
ситиһини тохсойдун!

Оксана ТРОФИМОВА
КОМПЕТ

Бу кылтас үйэтигэр киини киини эрэ хомоллута, ньыһырдыйыта буюу дуо дии санаабыт. Дьонто биир тэн сыһыаннаах киини сэдэх буолар. Быраастыылаһыыта чутас дууһэтэ: "Күн курдук хаас биһирдиги салаатыгтан дьонто бэрсэн, ыраас дууһатын сыһааһынан барыбытын ууттаан, сыралданыан сыһытан ааста...", - дии эпитэ. Кырдык, оннук этэ күнгэ тэнниир күндү дууһэбит, туйааран ньуурдаах туналданаах Туйаарабыт.

"королевалаах" булаа оошнуурга
ынгарара. Онуоха хотун оруулун бой-
тнээр ышанара. Балыстар "королевалд"
анаан днзэ толун барьтын адалан гол-
доллорэ, салгытнган кеммэлэрэ, онгон
кулуттар-чагардар оруулаларын толор-
он кини ышныгынан-кэрдигтннэн
ийнэтэрэн, муусталарын сууйбуттарын,
астарын балзныбигтгэрэн бэлбэксэ да
хаалаллара. Онуоха кини эднннбн дн-
нэн мэхэнкэ-элтнксэ арзыл нэлээн
эгэрэ, айзэстнх салыанналарэ,
кммэлэрэ. Оро орро тардылан аймах-
тарын, ышларын орлоро бары бннрээ
суулахан улаанпыгтарэ. Онно барыла-
рылар снрдэчннэн, айзачннэн-кэр-
дэчннэн кини буолара. Бннрээ
төрөбүт балта Сардаана: "Мин бннрээ
үрөнэр кыргыгтарбар кнннэ артыла-
стара, ырыалыгтар идеальнан буумла-
лара. Отгон ышхэ эднннбн Туйвара
идеал буолан кэлбэтэ", - днэн эппгээ ба-
лыстарын, бырааттарын днннэг ышкы-
табыллы ышбтыл хондорор.

2003 снл күнүн дьоллоох дың кэргэн олоһу бар сурахтан айымамыт. Бар эр эриэн, тутуах кыһылара, Тууааралара ырахан ыарыла мларбытын туһунан истан халжыаннара харагарбыта, киһи олохун уһатарга араас суолу толкуйдуурга турумсууттара. Ыаллар киһи бар буоллаһына, тулалыыр дьонго барыларга ыарахан буоллаһыны. Ол эрэри Тууаара барахсан бойотун ыарыһынан дьонун олохун айымаан олорон баарбата. Төһө да охсуулаах түмүгүн билэн сырыттар, хаалбыт киһи киһиэхэ үөрөнөтөн олорор, үлэлиир, олох басы көрөтүн сомох барар мөһкүөрүтүр туруммута. Чугас дьон, дүөгөлэрэ киһи өлүм, хаалыы дьон караатын биһир таһаах түһэрин көрбөтүбүт, киһи куустоох санаатыттан, олоххо дьулурууттан улаханньык сактубут.

Кийн дэлгэрчлал - баяр цэррчлал. Макаровтар Томпдор оловор нэмнэртгэр эпидемия курдук гепатит - баяр ыраыла турбулун, баялына оюнон туолбутун ахталтар. Онжук жартылына Чураалчыга эмиз тахса сүмдхылга. Бастагы улахан ыарыгтын кэннэ бэрт сотору аны эмиз гепатитынан бэлдхылга кийн баярыг улаханых эмсэрэлзэбист. Күннээри олоххо, үлэр-хамнаса аралдхылган, дорубуйа умнулган, кэмнэрт анал эмтэннэни барыахтарын бэлдөөсө, онжук ыраатыннарар, диннэртэн кэбислэгэ илн сэгэн кэллэ. Туйлаа бу ыарыгтын туһунан вадин, үөрэтэн, эмчилгээр кылга кэпсэтэн үчүгэйдик билибиз, онжук ыраылаахтарга үчүгэй сүбэлэт буолбута. Ол да иһин дьонно-сэргээ баар эрэ баагыдарлар - доруобуйаларыгар харысхаллаахтык сыһанааналларыг-таа хааа баярар дээрэ эмизэ, сүбэлэбита.

Туйаарыбыт бу кыгас ашар "Сар-
дана" радио, "Маарыкчаан" теле-
студия ыктааччыларынан, "Биччи
общество үлэһитинэн, боһотин аатынан" Туйаары
такси салгыааччытынан юмун ортуктаах үлэни ыы-
тан кэлэ. Кини тэрийэр, толкуйдуур ураты-
дыовурдааҕа. Дьүөгэлэринэн көрсүһэригэр хайа-
ан да туох эрэ бэлэхтээх, оҕуруотун аһыттан кэн-
сиэрбэлээбит астаах-үөллээх буолара. Кыра эр-
дэргитэн сүөһүтэ-аста, оҕуруотуна сыстарас буо-
лан, сүөһүлүнэр, улахан хаһаайыстыбаланаар
баҕалара. Техникаҕа кытта сыстарас эгэ. Дьүөгэлэ-
рин баран массыынанан аҕалан, бванньыстата
күндүлээн баран төттөрү килээн биэрэрэ. Нал-на-
рын илбилэрэ массыына рычагтарын бөрө уопут-
таахтык талкыйалларын көрөргө олус астык буо-
лара. Таксистыгар диспетчердэригэр хас биэр-
дии иккени кытта сыһыарыстык, истинник кээжэ-
тин, этэҕигэ айдаһыһыгар бааран атаарара.

Бэлхэй Чураглалыгтгар ТОС-гар тэрэллэн тэрлэгэр ардаа түөлбэ "Куофалы" ТОС салаааччытын солбуулагчылтан талылалтыг дьон-сэргэтэ найаа үөрэ икчилгэтэрэ. Бу обществоны үлгэр ылсан бараа бастагы уонна бүтэһик улаха тэрэллэн – салаа сайагы көрсө ыһаагы и сүрүлгүн кыһаллаа, сүүрөн-көтөн тэрлэгит. Түөлбөдөн олорор, "эн-миг" дэһэ: билэсэр ыл дьон бу ыһаагы тодо эрэ "Туһаара ыһаагы" дэһэ харэ манайыттан аалтаабытара. Ыһаах манайыттан тэрэллэнэ: көрсөн-илсөн ылалытты кыһылаахтарха наараадалары үөрөн-көтө туран туттарбытын, килдэр ситиһилэлэгиттэ бэйэтин кыһылыттан көрүгэ дьоллоомугу дьон-сэргэтэ үмүтүктэрэ суога.

Кытас үйетин тухары дьонго үтүүнү, көрөн, сырдыгы арэ түстөй тапталлаах Туйаарабыт тинь тыллара манньк этилэр: "Бөйөрүтин харыстаа бөйө-бөйөрүтин харыстаһың". Бу тыллар хае биримбирет сүрөдэр инниги атохотутулар сырдыт олутунар, түмсүүгэ ыгырдьнар, инни туһунан үтөйдөүлү уйааргэ хааллардынар. Онук сырды айталэк, дьон-сэргэ арыаллаах кэрэ инни а биһиги Туйаарабыт, Макарова - Феофанова Туйаара Николасина.

Эйигин сайыһан сир ийэ
Ардахтаан аймана ытаата,
Себүмүр хатыһылар сабырдаах
Сүөгүлүртан лабааһа саһарда.

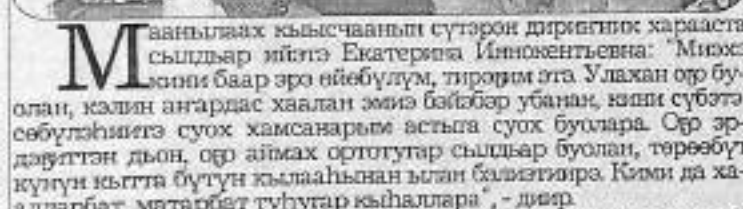
Айылаа барахсан хомойон
Сайныгын кэрэтин сүтэрдэ,
Куури кун кытары хоргутан
Күндээрэр күмүдүн бүтэрдэ.

Сүтүктэн сүрәстипт аймалар,
Хараастыы санаата балыйар,
Ол эрэн арчылыыр күрүктүнэн
Онүчүр түлүгөз эрдийэр.

Аны саас айыла шкистээн
Чалгайэн, симэнэн туруора,
Эйигин санатан кыралга
Ньуреуһун нуюһаа тылыһаа.

Очигдур бар дьонунг олохто
Санахыг жүдүгүнэн туйуура,
Эн баарынг көрүмтэ сананан
Бу күндү чордунан көрсүөдү.

Оксана ТРОФИМОВА

Дийдэ мэргэн ийгэнээр бйрааһынньиһтар сүүрү тарйиэчтэн лэрэ буоларын дь-оно сылтаастык ахталлар. Хас бирдиги бэйэлэ ригэр бэлэх оморон, оотун даһын соһучу үөрүлээхтик туттарар гына толгойдуура. Сана дымл иһэлтэ. Харыйа симэнэна астаан бары остуол тула мусталлар. Арай Туйаара тыас иһил диир. "Истиг эрэ, кэм эрэ тонсуйар дии. Мин тахсан көрүүү эрэ" - диин таһырдыа тахсан дьааһыһтаара тутан киллэрэр. Он тут: "Тыйы, Тыйыны ороньор бийиэхэ кэһин ыһыһыт дии! Бу кимнэхэ буоллайар? Бу - Кенсара, Каточсара, Любушкаа", - дь талээн, дийтэ, бэйэтэ эрдэттэн бэлэмизэбит бөлөхтарин сатт көрбүт курдук сөөн-махтайан туттаргыһара. Аны бырааһынньык айы дьиз хаһыата, остуол бэлэмизэһиэ кевитэ суох хайда да кыаллыбат буоллаа. Ононук улахан дьиз мэргэн муоһатын тула үлэһиттэ.

Туйаара оро эрдэнтээн толорон кэлбит үлэтин салдарга быһаарыммыта, иэтээччи буоларга сыал-сорук туруорурумута. Онон Дьоккуускайдаары педагогическай үлэһипэни бүтэрэн, "Каскил" уһууяанга иэтээччиэн үлэлээбэти. Уһууяанга эрчимнээхтик үлэлээн хамсаан, иккитэн-хомуллан тарбахха баттанар, бастың специалист буола үүмүмүтэ. Салгыы уопуттаах салайааччы Анна Ванифатьевна Новгородова ытырылтыһыан Дьэз кэргэн уонна оро көмүскэлини кээнгэр солбуйааччынан кэлбитэ. Кэлини Анна Ванифатьевна атын сиргэ көһөрүтүр тэрилтэни Туйаарага туттарбыта. Бу тэрилтэ араас олохтоох-дьахалтаах дьэз кэргэни, ыарахан иэтинилээх оролору, аһыы аста убаһыыт ийэлэри, адалары кытта үлэлээһэр уустук соруктаары. Туйаара Николаевна көрүүтэ-иэтигэ суох хаалып ороно кытта ийэлэни буюбайдахара. Бал, байэтэн дьоннэлэр кытта адалан, дьүөгэлэрингэр, билэр дьонугар сыһыаран оролор быстах кэмгэ да буоллар, кыһыллы усулуобуйаара орооллорун хааччыһара. Арыгы дьаарыһар ыһарыт дьонго, иэ сүрүлүтэн өйдөөн көмөлөөһөргө дьулуһара. Кини аан дойдута арыгы дьэз ас суох буолуон, хас бириэни кыһы дьоллоон батыһара.

Хайа баярар даяхтар орто дайдуа тапталы, ийэ буолар дылы бистэр ыра санаалаах, аналлаах төрүүр. Туяаара эдэр эмгэн сааһагар олохун сирэхтэх тапталын көрсөн, уоллаах кыыс оролору төрөтөн, ийэ, кэргэн, хаһайна буолар кэрдиэс үктэмэллэ. Барыта этгэсэ буолуогун арыты дигэн баар хайа да бэйэлээх күүстээх тапталы таппар, ологу олдулутар түөрөдү түлгүтөр. Онон, хомжуйох иһилэ, арышпаак арыал-ламмыт олохтон кутан антардаа хаалар дьылдалаахтар ахсааннарыгар Туяаара эмгэн киирбитэ. Онон кини төрөспүтү ригэр сыстан, уоллаах ыалыһын көрөн-истэн олорбута. Ток да кэргэниттэн туһунан олордор, "баар, баар," дигэн эрэл санаалаах сыдырдыбыта, ол да иһин сокуонунан бүтэһигэтиэхтэ арахсаҥа ыксаабатара.

• Арангаччы

1942 сэл атырдах мийн 17 күнүгэр С.Т.Собязин сэрингэ барышта. Даа, ол кэмгэ колхоз председателиэн Хотуоһан Натааны оторбуттара. Сэрин, сүт-кураан сылларыгар колхозтарга ыһтыллар бары агроһүмэр бу колхозка эмнэ ыһтыллыаллара. Натаа Хотуоһан үлэжэбит кэмэригэр буолбут түбэлтэлэргэ сүрүлүкхүн баһарабыл.

Хочуута дээн алаасна үлэ
кэнигтэн кизнэ мунхалааты-
быт. Мунхабытын хаста да
туһарын кыра балык ылан
үлэһиниһийт. Борунгуй буолла,
дыһыһыһтар тардаһы сарна
арай Блинов Рома дээн кыра
уолчаан суох, алаас иһигэр хой-
ука дэри көрдөөһүн, хаһы
бөр буоллубут. Уолбут суох.
Хайһахпытый, дымалэтиһит.
Ромалах дуһаахтарын, Кор-
юшлар ижи уолчалаах ордорун
таһыан да туһа суох буолла.
Блинов Алексей сарниг барбы-
та, көргөнэ Маайа түөрт ордор,
ыанһыһыг этэ. Маайа олох ай-
манан хаалла, сайылыкпыһтар
биир баларынга чуулааннах этэ,
онно хайдылар. Натаа бейһык-
тах кэлэх дьон көрдөөһүннэ
турунубут, утуһар, сыһанар
суох, ачыһ дьон сэһэстэ эһиһэ.
Уһус сарсыарда арғаа дэри
үрүһтэн Петр Григорьевич По-
номарев оренһор иһэр көһүннэ,
ыһыһарга иһигэр Романы
көтөхтүт! Дьахталлар балары
чуулаанһы аһылар. Маайа төлө
көһө, санһар да кыһа суох, сэ-
һэстэ баарынан ортуһар иһэ-
һиһ ууһи, куудыра баһтаһи ар-
баһиһ ыһыһыһыһиһ иһэр ха-
рахлар бу баардыг билиһи да
көһөр. Ехилова Маайа сарни
кэнигтэн Чурапыһа бэкэри-
һер Мурун-Тыһыһыһар үлэ-
һиһа. Кэлэһи Ехилова сарнигтэн
кэлэһи Тенүлүгэ олохсуйбуттара.
Рома улаатан кииһи бөрдэ буолбут
сүрүһтэһа.

Ийнхэс түбэлтэ: нэгүүтэ орой-
вогтан бастахынхан Кытаанах,
Танда, Бахсы, Хатылы нэһил-
эктэрэ барьыггара. Кытаанах 5,
Танда, Бахсы 2 колхозна
послуттэра Кытаанахха "Бой-
буей", "Эдэр аьгач" колхозтар
хаалыггара. Бу колхозтартан
көһөр дыну Бастаахха тээрэ

• Қынат

Хайн баатарар дяхтар бөлөхүк Нууччалы эттэхса, философ. Бу орто дойдута дяхтар курдук анзаран көрөр, олох кистүүлэрин өйдүү сатыыр, табитыг даһанылыг таһаһар, үчүгэйг тардыһар суох. Сындыһах буолларына ол туохтан саҥаһыһыттан ыраһтар, үтүйдүрэх буолларына ол туохтан төрүөттэнимиттан өйдүү сатыыр кини буоллара. Дьолго, быһиги үбөһитигэр ыксалыг, ыһалыһыг, мум-мүт, мөһүөгүрбүт түгүһүһүгүр туһаһах киниһигэр баал-лара абырыһар. Үчүгэй кинигэ дьүөгүһүгүр да чутас кур-дук туһаһыһар баар буолаачыһаһар Онон "Саңдара" ба-лаһаһыһтар улуу бөлөхүөктөр өйдөбулдэригэр тирээр-бит бэргэн этимилэри бэһэһүгүр саҥаһыһыг. "Дьахтар таптаһа танаралыһа" дииһ этэллэр. Онон бу нүмөргэ сир үрдүгүр таптаһа дииһ улуу кинигэ сүдү күүс туһунан улуу дьонһор этимилэри ааһыһын, санаабыһын баһаргыһуһун, сарсынныһа эрлэһ эһиниһин.

Дөсөнтөн саамай үчүтөйдөргөзүн кынып барытын таптылар, джон хайдагыттан көргөнө барыларыгар үгүнү бугарар юди алылар.

НАТАА ХОТУОҖАП БАРАХСАН

Ага дайдууны көмүскүүр Улуу сэрин ийиниз Кытамыш нэбистизин "Войбоуи" колхоз чилинз Даниил Илья Константинович Уус-Алдан Байрагтайыттан Готонена Наталья Васильевнаны көргөн ылан аралыгыта. Кинини нуруот таптаан "Хотуоһон Наста" дин ааттыыра. Нагаа Блдрээтинин арахсыбыттар, сотору сэрин сагаланыгыта. Илья Константинович 1941 сыллаахха сэринэ барыта уонна эргилтибэтэ.

[illegible]

уонна кэллүтү төһөрө дьон бар-
былгара. Билингү колхозтан илэ-
улахан киһи - Собаюна Феодо-
сия Платоновна, Николаев Васи-
лий Афанасьевич, Собаюна Сея-
ны, Дьячковская Петялары (би-
ригэрэ - Петрович, иккисэ - Се-
менович) илдьэ сыдырыбылгара.
Дьячковская Петр Семенович кэ-
лэн РСФСР үөрэтиристин туйгу-
на, "Методист-учуутал" буюулу-
та. Киһи маннь ахтар: "Сайы-
дыллар Тунгустээтэххэ кэлэн
баран аймактарбар
Өлөрөйдөөххө хоно Өлөхкө бар-
ды. Ээ дьон суох Табыагыһы

ийн кишгылтгал, уулбу арай этян саба тутуина. "Тьн-наах эбн!" - дийлээр. Натя хэсэ өрө Килэнгээр фельдшерсэ хьтта, дахтгалар айнаахытгалар, Натаалаах Бабылай Кучукаан илэстин-атаран илгитилэр, сылаас үүтү айаарын атытан илгитилэр, бары хомхонс өрө тардан таһырыаа таһардылар. Хаамтар, хамсаа саааһылар, үүт иһэрдэ-иһэрдэ бэлэһин аһнаа хотуолттылар. Кэлин бил-блэһтэ - очколоро бурдугу хомуудахтарына сизмээр аһаан бурдугу элгээн уураллара, ал

бастаан мөлтөх этгэ, кэллн үс
дараа бигэснэр ас-уул бэр бу-
дүүлхут. Бастаа сэбиздессай
бит Баширина Мария Илэвчнэ
этгэ. Көөи ыалдын уурайбытн
канэ Анна Корсена, Анна Пои-
марева, Мария Илэвчнэ, Прес-
ковий, Евдокия Дыгачскаялар
үлэлзэбхтэрэ. 1943 сыл сайын
сэг буолбута, онон күһүн үрөсхэ
киригэтэ дээһинэ сабыллыбыт.
Сорохтору сэбизт Каженом
Н.Е. суруйан оскуола, интер-
накка ылыбхтара. Натаа Хо-
тонал дэһайан ити курдук ты-
ыннаах хаалбытыт”.

“Бэйбүүд” клубхэ чиглэлээр мемориал таһыгар

Анемподистов Минзалааха (ор аата Кучугуаан) тивийдм Кэвир-битим - Аана эмэхэсн одох ин-нэр шорор, Кучугуаан оронгт сытар, хайзыатынан сабыллаах Эмэхэсн "Бүгтүр, Кучугуаан-ням ала", - дигтэ Мин баран Кучугуааны өгөлдүм, арай, хай-дах эрэ харага хамсаата Соһуй-дүм, куттаным Кэсэлэрийэ дьыэр тивийбитэм суочут, очо-лорго сөрөгтэ бара илгит Баһылай Сахаароп кууаран барыта хал-таһыһынан хоруоп оҕоро сүлдү-р эбит Мин илгиктэ: "Кучугуа-ан харага хамсылар", - дигтим Баһылай хайыгыгы түстэ, хал-таһыһын бырадан баран Аанала-аха барда. Биристэргэ Натаа дьахталлары аралда Таһырдыа-тан сытытан эрбэһин быһан илгидээн Кучугуаан сылгыһыах

туурард тамгалзайбыгын хомууан сизбэгт. Фельдшер калэн Кучукааны эмгээн тылхнаах хаалбыгта. Ол барыга биргистээгэл Натгаа түргэн дыаһалынан өгсхулдубута. Михаил Егорович Анемориктов хэвн Курбулхастан Мария Дмитриевна дээн кыһыны кэргэн ылан, 11 өдөрлөхт үсүгэйдик олорбута. Хомойуох нһин, эдэрч сыйлан олбута.

1942 сүүлэххэ Натал Хо-
тушан "Орхон хоргуйнары гын-
налар" дигн колхозка даяаһыла
асыпта. Очходолго даяаһыла
олорбут Петр Иванович Игна-
тьев кэспээниттан: "11 ор олорул-
пут. Бастаан Өтхөхө кэксэлэ-
рийн дымтын агарыгар олохсуй-
булпут. Кыһыны туораан чалхы
тахсылта Аржа Чаранга ула-
хын дызар көлөрбүттээ. Астын

Натаа Хотуогал дэаайсан 1943 сыллаахха сайын Одьу-
дугунга тулайах оолорог ма-
тернал аһыллыбытыгар Кыла-
нахтан бэйэтин колхозугтан,
"Эдэр ыччат" колхозтан охтору,
олор истэринэр миниг, кэстээн
илдээн туттарбыта. Мындаарай-
ыта деддэг аһылларанымга ту-
лайах хаалбыт Дьячковский
Коллеыа аралбыта. Николай Дми-
триевич кэлэн Саха АССР физи-
кулбугура уонна спорта туйгуна
буолубута. Түөрт олохсго үтүкэн-
нэх ыалта Дьокүүскайта Натаа
Хотуогал мааны ылдыыт,
култүтүлээх хононо буолара.

Сэрлн сымларыгар сайын
Томгус Эбэтин илин баһыгар
Бүөгүр Пономарев, онгон Хочуу-
тара Дьуона Дьоскуоскай мунга-
лара ыйанан куураллара. Үлэ

кээнчиттэн ийм санзлалх жаман мунгхалаан нэвдлийнх дундоо тунамалыгтара. Кыһынны Төгүс Эжэтэ бархсан дэиун аватара, саас Ууун Курдьаризэххэ куйуурдаанын төрүүлэрэ. Ити эггэххэ дэбэт, дэлэй курдук, онгон күөлүрүр уулан, быстан турар кээнэригэр суболонн, табан туона үктөөн, хамнах эмэ бэлгыг ылан дэиунго уостарынан, олаата ыалта кийи ахсаанынан, үлдэтин: буолара. Бу - Натаа Хо-тоһон үлэтэ.

Спиридон Тихонович Собакин сэрлэгтэн калбелтгэр Ната. Хотуобал сарсыарда дьагитгэр тилин: "Дьа, Испирдион, этэнгэ каллин, дьааланы тут, этэнгэ омордубут, хоргууу суох", - дьаби. Нөгүгүнүгүр дьаалаларын түгүлүштүр.

Натаа Хотуонай дойдугутар Кытаанахха килхоэ, сойхоэ бары ухтунтар кууһа кыайарынан үлэ-лөбүгэ Кэмин Хатаска үлэһини сылдьан биир сайын кэлбиппэр Натаа Хабырылла Макарон - Ханнай дьин сааһын тухары сылгыһыт киһиэхэ көргөн тахсан, билэ кырдыары санаһым Тагыйына "Дьээнэр тимэх курдук" диэринин, ыт-ыраас, кыраһылабай барабы Стена дьин кыраакый уоллаах үөрө-көтө, суурэ-хаама, үлэһини сындыра, салгырааччы күлэрэ угараабатах ээ. Ол өртүө күүрдөөн сыныстаран суох буолбут ээ.

Натаа элэйн бэлтгэвч бэлгээгээр
Мэхээл Анемподистовыгарт сэтгэн
олорбууга. Мэхээл элэгтүн
хэвдээ Натааны сотору-сотору бэл-
дүүхэнэ киллэрэн, көмөлөхөн
илдээ сэлдүүхэнэ. Мэгэйн
хөгүртэрэн ылан: "Майа (Мэхээ-
лэ нэргэнэ) элбэх өррү сөхтөх
халла. Хайдаа наар бэлдүүх
мисетэтин ылаххынэй? Сэбиэ-
скэй бэлдүүх кылаарынан үл-
лээтэж, өвөн хаахынага ыгтар",
- дүбэтэ. Ол арга кырдаагастар
дүүлэрэгэр. Натааны нэһинээк
кырдаагастара бары тэрийлэн
"Кавилтовскага" киллэрэн туу-
тарбылгара. Оюо да сэлдүүхэн
сэбээспитин бэлдүүхүнэ, бы-
раахыныктарга бэлдүүхүнэ,
хэһинитин сүхтэр ухаттарын-
ан ыгтарбыт. Кырдаагастар
дүүлэрэгэр өр сэлдүүхэн, оюо
хэһинитин киллэрэн угуурун ту-
түүлүүхүн элбүүхүн.

1936 снлдааха "Бойбуой" колхиз хэвнэгэр дьонхутугтан харчы хэвнэн меморил туруортарышкыт. Бу өйдбунуукиа 25 буойун, 48 Сталин мэтээлээх тыл ветераныры: аитара сурулуубутара, оччотооу өдлөр, ыччатар ааттара килин кээз киллэриллбигтэрэ. Бары махтанар, убаастыыр, кээзестир киллбигт Гогошева Наталья Васильевна - Натаа Хотуоһан аат эмиз сурулуубута. Ыарахан кэмнэ элбэх киһи тылынэн оруһуһбут, дьонго амарах сыһаннаах хөрсун киһи Натаа Хотуоһан туһунан өйдөһүһүт баһааһа дээр өлбүһөһ.

Мотрена ЛЕОНТЬЕВА,
тъял пестерава, Кидантан

бөймө туспар эрө кышаллары тохтотуум, кимөөн ал-
тышабын да, ол дыону ис сүрөхтөтөн таптымырга кышалла-
ым, сөгөн аталы туту да толкуйдамыны уена буолар бу-
олун. Онуку олорон көр уениа сотору бары кышалган ба-
рыта быһарыллан кибин барыла.

Ключевые слова:

Биддэрэ тэһэрэстээд иһин уута барыта тохтон хааларын кэриэтэ, киниэхэ биһирэмтэ кыһаһа ос санаа баар буоллар, олохун үөрүүтэ, дэло дууһатытан эмээ сүтүктэра.

Түүх эр тулутар үтүгү онгорор буоллахха, ол үтүгү
кэпсэйт. Үтүгү нү үлүһү түүхкэ аһырын билбэккэ эр
онгорор буолларын үтүгүн аһыллар.

Июн 3-с посланиетыгттай

Кийнхэзэ олж дээн юун, сүүл ахсын үүтэй буоларга дуу-
лустун дээн бэрилээр. Кийн төһөнөн үүтүэйгэ, үүтүэй буо-
ларга тардыһар да, өччөнөн кийн дьонго чутаһылар, өччө-
нн кийн аһар түтсэр.

"12 апостол уртавз"

Догодторгор үтүэтэ онор, оччор кинилэр эийигин өссө күүсэ таптыахтара. Өсөөктөрлөр үтүэтэ онор, оччор кинилэр эийгээс доодторгунан буолуохтара.

Өсөлтүн айына нанаа ырархан, куураң буолар түтүмү-
нөөр, ичирээк кустунан буолла ухтаны. Ийэрэр манньты этин

MAGNET.

Эпиктет.